

CITROM-DÍJ

a Kölesd, Felsőhídvég-pusztá, Hiemer–Jeszenszky kastély részére

az értékes épület elhanyagolásáért, különös tekintettel végveszélyben lévő falképeinek állapotáért

A felsőhídvég-pusztai Hiemer–Jeszenszky-kastély siralmas állapota az évek során beérkezett jelölések közül talán az értékpusztulások egyik legmegdöbbentőbb példája. Az együttest 1760 körül építtette Hiemer Ignác, székesfehérvári kereskedő Fejér megye alispánja – az ő idejében, valamivel később készült a lakóépület rokokó kifestése is. Az uradalmi központot a 18-19. század fordulóján építette ki Hiemer Ignác. A 20. század első negyedében (1908, 1918) a három legfontosabb helyiségben a korábbi falképeket feltárták és kettőben restaurálták. Az utolsó tulajdonos báró Jeszenszky Ilona, illetve férje, Bernáth Béla volt. Az államosítást követően a majort az Állattenyésztési Kísérleti Gazdaság kezelte, a restaurált falképeket 1950 után lemeszelték. A falképeket már 1908-ban megismerte Éber László, a Műemlékek Országos Bizottsága (MOB) előadója, de a művészettörténeti irodalomba csak lemeszelésüket követően – fényképek alapján – kerültek be. A falképek a későbbi átfestések alatt helyenként még ma is láthatók. A kastély körüli gazdasági épületek teljesen elpusztultak.

A becses épületegyüttes helyreállítását évtizedeken át tervezték, de a tervek közül egy sem valósult meg. Ma az egész uradalom erősen pusztulófélben van, sorsa reménytelennek tűnik. A terület tulajdonosa, a Dalmandi Mezőgazdasági Zrt., amely az ország egyik legnagyobb és legismertebb mezőgazdasági nagyüzeme. A vállalkozás bizonyíthatóan rossz gazdája a műemlékileg kiemelt együttesnek. A tulajdonos láthatóan semmit nem tesz a birtokában lévő, európai jelentőségű műemlék és falképeinek állagmegóvása, a becses építészeti emlék helyreállítása ügyében. 2011 októberében a Dalmand Zrt. a műemléki park növényzetének egy részét kivágatta, és az ajkai erőműnek adta el. A kiirtott részen ma már csupán a magában álló Szentháromság-szobor alapján következtethetünk, a kastély és birtok egykori fényes múltjára.

A Citrom-díj „adományozásával” fel kívánjuk hívni a hazai közvélemény figyelmét az értékek pusztulására, egyúttal ösztönözni kívánjuk a tulajdonost, hogy legalább az állagmegóvási munkákat végezze el.

A felháborító elhanyagolásért, a hasznosítás és helyreállítás hiányáért – különös tekintettel a végveszélyben lévő falképekre – az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság a Kölesd, felsőhídvég-pusztai Hiemer–Jeszenszky-kastélyt Citrom-díjban részesíti.